

Мережа бібліотек

Нова Могилянська бібліотека ім. Тетяни та Омеляна Антоновичів

Вітаємо наших колег – бібліотекарів Національного університету "Києво-Могилянська академія", де 24 травня поточного року відкрито нову бібліотеку. Пропонуємо Вашій увазі інтерв'ю з директором наукової бібліотеки Тетяною Ярошенко.

24 травня 2007 р. – в День слов'янської писемності та культури і шанування святих рівноапостольних братів-просвітителів Кирила та Мефодія – Національний університет "Києво-Могилянська академія" (НаУКМА) відкрив нову відреставровану будівлю бібліотеки імені Тетяни та Омеляна Антоновичів. Києво-Могилянська академія тепер має не просто нову, а устатковану за найсучаснішими стандартами бібліотеку. Відреставроване приміщення – це вияв великої дружби та віри, що її має відроджена Києво-Могилянська академія. Адже не було б цієї чудової бібліотеки, якби не доброчинці з України, США, Канади та інших країн, що долучилися до реставрації будівлі та внутрішнього оснащення бібліотеки. Окрім Фондації Тетяни та Омеляна Антоновичів, яка виділила на відновлення бібліотеки 1 млн доларів США, ще стільки ж було зібрано. Проект підтримали 302 благодійники, серед яких 260 приватних осіб (177 – зі США, 83 – з України), 42 юридичні особи (23 – з України, 18 – зі США, 1 – з Канади).

З усіх куточків світу приїхали

на свято відкриття нової бібліотеки високоповажні гості. З вітальним словом до могилянців звернулися президент НаУКМА Вячеслав Брюховецький, президент Києво-Могилянської Фондації в Америці Марта Фаріон, співголова Ради директорів Києво-Могилянської Фондації Америки, Посол США в Україні (1993-1998 рр.) Вільям Міллер, академік НАН України, директор Інституту літератури ім. Т. Шевченка Микола Жулинський, а також Прем'єр-міністр Канади (1993-2003 рр.) Жан Кретьєн, якому того дня вчена рада НаУКМА присвоїла звання Почесного доктора НаУКМА. Могилянці мали що показати високоповажним гостям: українських пісень співала хорова капела "Почайна", працівники бібліотеки вели екскурсії новими залами під музику могилянського Ансамблю старовинної музики, можна було також подивитися художню та фотовиставку. Але найяскравішою акцією під час свята був живий ланцюг, у який вишикувалися всі гості, професори та студенти університету, щоб гуртом занести перші книжки до нової бібліотеки Тетяни та Омеляна Антоновичів. Протягом 200 метрів – від старого

до нового приміщення бібліотеки – один за одним стали люди, які з рук у руки передавали книжки до нової бібліотеки. Охочих було стільки, що в деяких місцях ланцюг подвоювався. Менш ніж за годину всі разом занесли до нової бібліотеки перші 3 тисячі книжок! Цей акт спільної передачі літератури був дуже символічним, адже саме заради них стільки людей доклало багато коштів і зусиль, відновлюючи будинок нової бібліотеки. Тож не дивно, що кожен хотів власноруч узяти участь у передачі традиції, давньої традиції знань Києво-Могилянської академії. Саме так і сказав один зі студентів-учасників ланцюга: "Ми, сучасні студенти Могилянки, передаємо знання наступним поколінням".

Про проект будівництва бібліотеки ми попросили детальніше розповісти директора наукової бібліотеки Тетяну Ярошенко.

– Тетяно Олександрівно, розкажіть, будь-ласка, з чого все починалося?

– Держава передала університету напівзруйновану будівлю, зазначивши, що жодних коштів на реставрацію виділено не буде. Це було двоповерхове приміщення колишньої лікарні, збудоване ще в XIX ст., з малесенькими кімнатками, без нормальних перекриттів і фундаменту, з грибок у підвалах... Уявити на цьому місці майбутню бібліотеку було тоді важко. Але підключилися харківські проєктанти з Укрліпровуз, київські будівельники та й, зрештою, самі працівники бібліотеки вивчили багато літератури, щоб продумати кожен куточок простору не лише дизайново, але й технологічно грамотним і красивим. Про етапи трирічної реконструкції розповідає фотовиставка "Як це було", що розміщена в холі другого поверху бібліотеки. Але найбільш вражаючим у цьому проєкті все ж були не архітектурно-будівельні рішення, а унікальний досвід залучення коштів для цього проєкту.

– Чому саме Омелян Антонович став головним меценатом бібліотеки?

– Пан Омелян добре знайо-

мий з президентом нашого університету В'ячеславом Брюховецьким ще з 1989 р., коли він за грантом Антоновича викладав у Ратгерському університеті в США, де власне і почав будувати плани створення сучасного університету та відродження Києво-Могилянської академії. У 1995 р., вже як президент НаУКМА, Брюховецький одержав премію Антоновичів (її ще називають "малою українською Нобелівською премією") "за відродження історичного вищого навчального закладу". До речі, тоді пан В'ячеслав віддав усі гроші на пошиття мантії першим випускникам університету. І ось – мільйон доларів на бібліотеку НаУКМА. Саме тому вона матиме ім'я Тетяни та Омеляна Антоновичів.

– Чи не розповісте трохи детальніше про пана Омеляна?

– Пан Омелян Антонович народився 1914 р. в місті Долина Івано-Франківської області в сім'ї судового урядника. Навчався в Академічній гімназії у Львові, гімназії в Перемишлі, католицькому університеті в Любліні, Вищій торговій академії в Познані, Торговій академії в Берліні, а в 1943 р. закінчив юридичний факультет Українського університету в Празі. У 1930-х рр. – активний учасник молодіжної організації Пласт, Молодої Громади, Організації Українських Націоналістів. У 1933 р. за участь у національному русі заарештований польською поліцією, а у 1941 р. – гестапо. Протягом 1941-42 рр. та 1943-44 рр. був в'язнем концтабору Заксенгаузен. У 1946 р. одружився із Тетяною Терлецькою, яка здобула докторський ступінь з медицини у Віденському університеті у Австрії. У 1949 р. переїхав з дружиною на постійне місце проживання до Вашингтона (США). З перших років перебування у США Омелян Антонович активно включився в життя української громади. 1954 р. був обраний головою Об'єднання Українців Вашингтона. Понад сорок років життя доктор права Омелян Миколович Антонович віддав важкій фізичній праці фермера. У 1980 р. заснував благодійну організацію – Фундацію Те-

тяни та Омеляна Антоновичів – з метою підтримки розвитку українського літературознавства, літературної критики, історії, мистецтвознавства, мовознавства та політології. Фундація щорічно присуджує літературні та наукові премії – "Українські Нобелівські нагороди" – і надає стипендії та грошові дотації на окремі українознавчі проєкти. Значна частина коштів Фундації Омеляна й Тетяни Антоновичів – це власні заощадження, гонорари за наукові статті й дослідження.

Першу поїздку до України (Київ, Одеса, Львів) пан Омелян здійснив 12-26 жовтня 1989 р. А з 2005 р. він постійно мешкає в Україні, спочатку в Києві, а нині – у Львові. До речі, його помешкання розташоване в Львівській науковій бібліотеці ім. В. Стефаника, і саме його коштом відреставрована і ця прекрасна бібліотека. Його ж коштом побудовано пам'ятник борцям за визволення України та музей "Бойківщина" в його рідній Долині. До того ж, видано чудовий автобіографічний двотомник "Спогади" Омеляна Антоновича – справжній літопис життя цієї унікальної людини, щирого патріота, який не боявся відстоювати свої погляди в молоді роки, коли пов'язав свою долю з ОУН, і не боїться це робити тепер, коли споглядає життя в незалежній Україні з надією та тривою. Перед нами постає життя людини цікавої й непересічної.

– Омелян Антонович дав на побудову бібліотеки 1 млн доларів, а яка ж повна вартість будівлі?

– Історична й сьогочасна Києво-Могилянська академія розбудовує свою книгозбірню майбуття, зберігаючи "золоту нитку" сакральної традиції добродійності. З правіку українці разом будували школу чи церкву, а разом із тим будували й самих себе... Отак і бібліотека Києво-Могилянської академії перетворилася на справу соборного, гуртового збудовування. Внесок пана Омеляна становить приблизно половину витрачених коштів. Ще майже мільйон доларів вдалось зібрати від інституцій та приватних осіб з

України, США, Канади. Серед найбільших спонсорів – українські інституції. Це компанії “Екран”, “Іста-Сітал”, “Кінто”, Каховський завод електрозварювального устаткування, “Київтрансгаз” та ін. Традиція меценатства в Україні відроджується! Ми, звичайно, глибоко вдячні за всі внески. І такі значні, як від зазначених установ. І навіть невеличкі – в 10-20 гривень – від пересічних людей, які долучилися до проекту. Абсолютно всі прізвища донорів та назви організацій вписані на Стіну подяки (Tabula gratulatoria), що розміщена при вході до нової бібліотеки.

– Що особливого в новій бібліотеці?

Звичайно, що тут розміщені і просторі читальні зали (їх три), і абонемент (пропонує послугу “резервування літератури до курсів”), і книгосховища з мобільними стелажми, які допомогли заощадити до 50% площі. Копіцентр бібліотеки надаватиме послуги не лише копіювання (замовити копію можна буде, як і книгу зараз, через електронне замовлення за допомогою бібліотечної інтегрованої програми ALEPH), але і сканування, роздрукування, запису на диски та інші необхідні студентів речі. Маємо також залу електронної книги – комп’ютерний клас із підключенням до електронних ресурсів нашої колекції: 19 баз даних, понад 20 тисяч назв електронних журналів, 2 тисячі назв електронних книг тощо. Усього в новій бібліотеці 100 стаціонарних комп’ютерів, але ми подбали і про точки підключення власних комп’ютерів користувачів, і про бездротовий Інтернет. Проте я вважаю, що це сьогодні вже не інновації, а стандарт для роботи будь-якої сучасної бібліотеки, яка прагне бути не автономним книгосховищем, а справжнім навігатором у безмежному світі інформації. Повноцінно нова бібліотека запрацює вже з вересня наступного навчального року (за літо ми перенесемо всі книжки: планується розмістити 250 тисяч томів з нашої півмільйонної загальної колекції). Бібліотека працюватиме по 12 годин на добу – з

8.30 до 20.30 без вихідних, що є звичайним для університетської бібліотеки в нашій країні, але вкрай мало з огляду на світові стандарти (університетські бібліотеки США, наприклад, працюють 20-24 години на добу). Також триватиме послуга “нічний абонемент”, на який не видають тільки контрольні примірники, довідкову літературу та періодику, а всі інші книги, навіть із читальної зали, можна взяти на ніч додому (не забуваючи вчасно повернути!).

– Якою тепер буде структура університетської бібліотеки НАУКМА в цілому?

– Нова бакалаврська бібліотека, власне, вже г’ята в нашому університеті. Продовжують працювати дослідницька, американська бібліотеки, бібліотеки кількох структурних підрозділів (наприклад школи охорони здоров’я). Розпочне свою діяльність відокремлена філологічна бібліотека, тобто мовознавчі, літературознавчі ресурси та художня література.

– Розкажіть, будь ласка, про концепцію “Бібліотека-Архів-Музей”.

– Власне, наша бібліотека наразі вже і є не просто книгозбірнею: у наших фондах є і архівні, і музейні речі. Тож можна говорити про таку нову концепцію університетської структури, як “Бібліотека-Архів-Музей” – інформаційний, просвітницький та культурологічний комплекс. У нас вже є науковий архів, а в приміщенні трапезної-поварні, що зараз реконструюється, буде розміщено музей “Шлях української звияги”. Експозицією цього музею ми спробуємо показати роль Києво-Могилянської академії в історії України, адже в Могилянці колись вчилися майбутні гетьмани: І. Виговський, Ю. Хмельницький, І. Самойлович, І. Мазепа, П. Орлик, видатні релігійні та культурні діячі. Завершуватиметься експозиція сучасною історією відродженої академії, у т. ч. періоду Помаранчевої революції.

– У чому унікальність бібліотеки НАУКМА?

– 70% усіх ресурсів півмільйонної колекції бібліотеки – це

дарунки. На сьогодні Могилянська має найкращу бібліотеку видань української діаспори та одну з найбільших колекцій періодики. До речі, бібліотека одна з небагатьох в Україні, що не має звичних карткових каталогів: уся інформація про її ресурси представлена в електронному каталозі, доступному 24 години на добу з будь-якого робочого місця у світі через Інтернет. Приблизно 40% колекції бібліотеки – література англійською мовою, а загалом у фондах представлена література 50-ма мовами світу. Крім загальної колекції, ми утримуємо ще 46 приватних бібліотек: Петра Одарченка та Юрія Паславського (США), Володимира Старицького та Курта Зонтгаймера (Німеччина), Віри Вовк-Селянської (Бразилія), Олега Зуєвського та родини Стебелських (Канада), Дмитра Павличка, Михайлини Коцюбинської, В’ячеслава Брюховецького, Володимира Панченка, Володимира Моренця (Україна) та інших. Зважте, що доля книг – як і доля людей – буває просто захоплююча, деякі книжки в наших колекціях проходили шлях від України через концтабори до Америки чи Канади разом зі своїми господарями, а тепер вони знову повернулися на Батьківщину, подаровані нам. Нещодавно наш університет отримав ще одну унікальну колекцію – відомого вченого Омеляна Прицака. Уже в жовтні планується відкриття кабінету Прицака в нашій бібліотеці. Бібліотека відродженої Києво-Могилянської академії – світлий приклад багатого соборного творення проекту, протяжного в історичному часі та духовному просторі – щиро дякує всім, хто допоміг її становленню та розвитку.

Інтерв’ю записала Юлія Морозюк, студентка НАУКМА

